

despre personalități regizorale și, în bună măsură, aprecierile sale au valoarea unor eseuri. Sesizează, în cazul lui Vlad Mugur și al altor regizori reveniți în țară după Revoluție, că anii de exil le-au facilitat și „o anumită libertate interioară pe care artistul și-o asumă... eliberarea de orice reflex restrictiv“, ceea ce „este ca aerul a cărui puritate nu se vede, ci se simte prin respirație“, iar despre spectacolul testamentar *Hamlet* al rafinatului regizor, care n-a mai apucat să-și vadă premiera, „meditație profundă despre viață și moarte“, precizează că maestrul „evită exprimările rezolute... și operează cu numeroase sugestii, cu aluzii și, mai ales, cu numeroase ambiguități ce conduc spre un alt titlu din opera sa scenică, pirandellianul *Așa este (dacă vi se pare)*.“

Conectat cu pasiune și competență la viața teatrală a țării, nu numai a propriei urbe, Dumitru Chirilă a fost un cronicar de autentică vocație, care și-a respectat statutul și i-a respectat, la rândul lui, pe artiști și confrăți. Din 2003, o boală nemiloasă l-a împiedicat să mai scrie. Și o istorie trăită cu exemplară probitate la flacăra teatrului s-a frânt brusc, dureros, tragic.

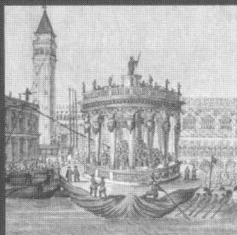
Marina CONSTANTINESCU

Despre ape și visări

La începutul anilor '80, făceam și eu cozi, ca toată lumea, la Teatrul Mic, ca să văd spectacolele Cătălinei Buzoianu. Și azi am rămas în relații cu câțiva amici cu care parcurgeam metri întregi coborând din Calea Victoriei spre teatru, pe lângă „Berlin“ și Casa Armatei. Deși trăiam în plină isterie a cozilor și toți eram sături până peste cap de toată batjocura, pe aceste trasee predomina un soi de calm și o predispoziție teribilă spre conversație. Detalii, gesturi, scenografii avangardiste, tăieturi pe text, roluri mari, actori mari, mari de tot, momente memorabile. Există acolo, pe scenă, o forță teribilă, obsedantă. Și o fascinație a ei care mi se părea că este dublată de forme de ludic regizoral, de evadare din sine, din lumi, evadare care nu se poate face decât prin căutare, aventură, experiment. Asumate pe cont propriu. *Maestrul și Margareta* – prima intrare a lui Bulgakov în conștiința publică de la noi – *Ivona principesa Burgundiei*, *Să îmbrăcăm pe cei goi*, *Doamna cu camelii...* Pe urmă, m-am mutat la Bulandra, când Cătălina Buzoianu a făcut această alegere. *Interviu*, pentru Gina Patrichi și Octavian Cotescu, *Dimineața pierdută*, *Uriașii munților*. În 1987, la Editura Meridiane au

Cătălina Buzoianu

MNEMOSINA,
bunica
lui
Orfeu

apărut *Novelele teatrale*, o carte de regizor și de regie, o apariție foarte puțin obișnuită la noi, semnată de Cătălina Buzoianu. Mi-a dat-o unul dintre amicii de pe la cozi, de care pomeneam mai sus. O privesc și o răsfoiesc și azi. Un adevărat obiect de studiu pentru mine, un manual pur și simplu, care a ajuns destul de deteriorat, plin de semne și însemnări personale.

Au trecut de atunci optsprezece ani. Majoratul, ce mai! Și am citit a doua carte a Cătălinei Buzoianu, apărută în seria „Eseuri, cronici, însemnări teatrale” a Fundației „Camil Petrescu” și revistei „Teatrul Azi”: ***Mnemosina, bunica lui Orfeu***. Trei cărți, de fapt, într-un singur volum, trei cărți scrise la intervale destul de mari de timp, prima dintre ele este chiar *Novele teatrale*, urmată de *Vaporul interior* și de partea a treia, care poartă titlul cărții. Trei scriituri diferite, analize, investigații teatrale și umane diferite, spații, universuri, culturi, portrete, studii, amintiri, experiențe. Și un singur autor: Cătălina Buzoianu. Am intuit întotdeauna un condei cu verb, o atitudine de scriitor în personalitatea acestei regizoare care știe ca nimeni altcineva să croiască scenarii și adaptări după romane, după texte neteatrale. Și, poate de aceea, nu m-am mirat prea tare când am descoperit vâna scriitorului. Informat, obsedat de cultură, de iubire, de disperarea cu care o caută oriunde, pe scenă, pe ape, prin tot felul de cotloane, prin lumini, prin umbre, prin cultul obiectelor purtătoare de amprentele ființelor, marcat de mari întâlniri, de povești, de un cuvânt, de o atitudine, cu un formidabil simț al detaliului, cu o emoție vibrantă, care țâșnește continuu, fără nici un fel de ostentație. Cartea aceasta este, pentru mine, o structură polifonică, cu o dinamică emoțională și culturală care te însoțește în toate formele călătoriilor prin apele teatrale, prin sinele autoarei. Este un popas intelectual în teme ale creației sale, în obsesiile cercetării profunde și meticuloase, extrem de interesante și incitante, este un instrument de studiu pentru cititorul avizat, este o confesiune acceptată, bine dozată și apărută între realitate și ficțiune. Așa cum îi stă bine unei proze adevărate. Fragmente întregi, mai ales din partea a treia, schițele de portret, partea de memorialistică, de observație fină și rafinată scot la iveală o prozatoare autentică, de calitate, cu un tip de umor dublat de ironie, mai tăioasă sau mai duioasă.

Când am terminat de citit cartea, pe la sfârșitul lui octombrie, am ieșit să mă plimb. Pe jos, fără mașină. Eram zăpăcită de unele coincidențe de gând, de unele interpretări de text, de iubiri comune, să le spunem... Lia, Gina, Strehler, Miriam. De astea știam. Nu știam de afecțiunea extraordinară față de Radu Penciulescu. Am mers kilometri pe jos, eu, care nu am mai coborât din mașină de șaisprezece ani, fără să-mi dau seama. Nu mi-am dat seama nici că vorbesc singură, nici că băntui prin case descompuse din Brăila sau de aiurea, că plutesc pe tot felul de ape care mă poartă și spre mine însămi, spre malul odihnitor unde vor fi în veci părinții mei și iubirea lor necondiționată, spre aventurile mele, spre iubirile mele, spre tristeți, izbânzi, întâlniri. Nu mi-am dat seama că sunt pe străzile Bucureștiului și nu într-o cârciumă dintr-un sat ardelenesc, unde l-am descoperit pe Radu Penciulescu și adorația mea pentru el. l-a spus cândva, de mult, la începuturile Cătălinei, când era tânără și neliniștită și pune în scenă *Pescărușul*, că va trebui să-l pună din nou, după ce va împlini patruzeci de ani... Așa a făcut, după '90, la Teatrul Mic. Un spectacol extraordinar. Înțelesese lecția umilinței, ținută de Penciulescu de mult, pe străzile Iașiului. O înțelesese pe Arkadina și pe Trigorin. Iar eu, acum, și după această carte-document și proză deopotrivă, după citirea acestui roman teatral, am înțeles-o, altfel, pe Cătălina Buzoianu. Și toate intersecțiile mele mai mult sau mai puțin întâmplătoare cu ea.

Și nici nu mi-am dat seama că pe străzile Bucureștiului m-a însoțit, ore, un pescăruș rebel.